

SA LETA SAPU KUBERIA ZEMISI Sa Vinabakala

Se Zemisi sapu kuberena sa leta hie si na tasina soti e Zisu, meke na koimata si asa koasa ekelesia pa Zerusalem. Mi tiroa Matiu 13:55 meke Tinavete tadina Apositolo 15:13. Sa leta te Zemisi si ta kubere la koari “doduru tinoni te Tamasa, saripu ele ta hurakatae pa doduru kasia popoa.”

Tozi ni sa sari na vina tumatumae pu boka va gilana ni na turana lani sari na tie pa hiniva te Tamasa, koari na binalabala leadi, meke pa hahanana leana. Sokudi sari na vina bakala si zama ni sa tie kubekubere hie. Meke vivinei ni tugo sa sari na nati binalabala saripu gua hire: na tinagotago, na hinabahuala, na tinoketoke, na hahanana leadi, meke pude lopu toka kale pa tie. Zama ni tugo sa sari na zinama leadi na kaleadi, na tinumatumae, na vinari tokei, na vinahesi pule, na vina pepekae, na zinutu la koari na tie, na ninono, meke na vinaravara. Zama nia tugo sa pa leta hie sapu sa rinaerane si ta hivae tugo pude ta dogoro koari na tinavete tadina tie te Karisito.

Sari na Pinaqapaqahana sa Leta

Sa zinama tataru kekenu. Hinia 1:1

Sa rinaerane meke sa tinumatumae. Hinia 1:2-8

Sa minalana meke sa tinagotago. Hinia 1:9-11

Sa pinodeke meke sa tinoketoke. Hinia 1:12-18

Pude avosia meke tavetia. Hinia 1:19-27

Sa vina balau pude lopu toka kale. Hinia 2:1-13
 Sa rinaṇeraṇe meke sa tinavete. Hinia 2:14-26
 Sa tie te Karisito meke sa mea. Hinia 3:1-18
 Sa tie te Karisito meke sa kasia popoa. Hinia
 4:1 kamo hinia 5:6
 Kaiḡa vina tumatumae vina betobeto. Hinia
 5:7-20

Zinama Tuketukele

¹ Arau Zemisi si keke nabulu te Tamasa, meke tanisa nada Banara, Zisu Karisito. Garunu atu nia rau sa qua leta hie koa gamu doduru tie te Tamasa, pu ta hurakatae la pa doduru vasina pa kasia popoa.*

Sa Rinaṇeraṇe meke sa Ginilagilana Lohina

² Kasa tasiḡu koe Karisito, mi koa qetuqetu pana kamo koa gamu sari doduru votivotiki pinodeke. ³ Ura gilana valeania mia sapu sa pinodekena sa mia rinaṇeraṇe, si kote va ṇiṇira gamu pude soto va nabu pa mia rinaṇeraṇe koe Tamasa. ⁴ Mani va ṇiṇira gamu sa mia sinoto koe Tamasa, pude mi ta evaṇae na tie komiha mia na gotogoto mia, koari doduru mia hahanana leadi. ⁵ Ba be keke gamu si okoro nia sa ginilagilana lohina^d, si mani tepa ia koe Tamasa pa korapa vinaravara, meke kote ponía Tamasa si asa. Ura poni moka va soku ni Sa sari doduru pu tepa koa Sa, meke lopu zutui Sa si arini. ⁶ Ba pana tepa la agoi koe Tamasa pa vinaravara, si mamu lopu nunala, ba mamu va hinokara valeania sapu kote vagia agoi gua sapu tepa ia. Asa sapu nunala

---

* **1:1** Mt 13:55; Mk 6:3; TTA 15:13; Qal 1:19

si gua tugo na ololobagea, sapu tava rizu lamae koasa givusu. ⁷⁻⁸ Sa tie sapu gugua asa si hoke va ririunae na ruarabeke pa doduru nana tinavete, na binalabala, na gua. Ke namu lopu kaqu vagia sa si keketona koe Tamasa.

Sa Minalana meke sa Tinagotago

⁹ Mani koa qetu sa tie te Karisito pu malana, sina tava lavata si asa pa tinoa keke koe Karisito.

¹⁰ Mani qetu tugo sa tie te Karisito pu tagotagona, pana tava gore la si asa pa minalana. Ura sari na tie tagotago si lopu sana kote mate kekenono gua sapu harahara na mate sari na havoro pinomodi.* ¹¹ Sina gasa sage mae sa rimata, meke nadai ke harahara, meke lomu palae sari na havoro, meke ta novala sa dia tinolava. Kekenono gua tugo asa sa tie tagotago, sapu kote mate sipu korapa tupiti kale ni sa sari nana vinagi tinagotago.

Pinodeke meke Tinoketoke

¹² Qetu sa tie sapu turu va nabu pa rinañerane koari na pinodeke. Ura pana koa va niñira sa, si kote vagia sa sa tinoa hola sapu kekenono gua na pinia, pu ele va tatara nia Tamasa pude poni koarini pu tataru nia si Asa. ¹³ Be keke tie si ta toketoke pa bulona pude sekea sa tinarae te Tamasa, si mani lopu zama guahe si asa: “Na maena koe Tamasa sa tinoketoke hie,” gua. Ura lopu boka ta toketoke sa Tamasa koasa kinaleana, meke sa Tamasa ba lopu toketokea si keke tie. ¹⁴ Ba ta toketoke sa tie pana ria ia ri nana inokoro sea si asa, pude luli sarini. ¹⁵ Beto

---

* **1:10** Ais 40:6-7

gavoro mae sa nana inokoro sea, si ta eva_{na} sa sinea, meke sipu komiha sa sinea si kamo_a sa sa minate.

¹⁶ Kasa tasi_{qu} ta tatarue mia, mi lopu ta seke-sekei si gamu. ¹⁷ Sari doduru vinariponi leadi meke gotogotodi, si gore mae guadi koe Tamasa pa Ma_{na}uru. Asa va podaki sari na kalalasa, meke lopu hite hobehobe guana maqomaqona sa lei si Asa. ¹⁸ Pa Nana hiniva soti si va toa gita Sa koasa Inavoso hinokara te Karisito, pude te Tamasa si gita, kekeno_{no} guana vua kenudi ri doduru Nana vina podaka si gita.

Avosia meke Tavetia

¹⁹ Kasa tasi_{qu} ta tatarue mia, mi balabala ia si hie, mi tuturei va avoso, ba lopu tuturei zama meke lopu tuturei bugoro. ²⁰ Ura sa tie bubugoro, si lopu eva_{nia} sa tino_{no}to sapu gua qetu nia sa Tamasa. ²¹ Ke mi luara pani sari doduru mia hahanana bonidi, meke sari doduru kinaleana. Ba mi va tabea pa vina pepekae sa zinama te Tamasa, sapu ele letea Sa pa korapa bulomia, sapu boka harupu gamu si gamu.

²² Mi lopu sekesekei puleni gamu. Lopu tale avosia mo sa zinama te Tamasa, ba tavete lulia tu. ²³ Asa pu va avosia mo sa zinama meke lopu tavetia gua sapu tozia sa, si gua tugo sa tie pu dogoro pule nia pa tiroana si asa. ²⁴ Meke sipu ele dogoro pule nia si asa pa tiroana, si taloa si asa, meke lopu sana muli_{ni} nia sa sapu vea do_{no} gua si asa. ²⁵ Ba asa sapu va nonoga valeania sa tinarae gotogotona sapu vata rupaha gita, meke lopu tuturei muli_{ni} nia sa, ba tavete lulia, si

kote mana nia Tamasa si asa koasa tinavete sapu tavetia sa.

²⁶ Ba be na tie te Karisito si asa gua si keke tie, ba lopu kopu pule nia koari nana zinama, si loke laena sa nana tinoa vinahesi, meke sekesekei pule nia mo si asa. ²⁷ Ba sa tinoa vinahesi hinokara sapu ta hivae koasa Tamasa sa Tamada si guahe: va togai saripu eapadi, na nabonabokodi, koari na dia minalana, meke kopu pule nia pude lopu tava boni koari na hahanana seadi pa kasia popoa.

2

Vina Balau pude Lopu Toka Kale

¹ Kasa tasiq̄u, mamu lopu toka kale pa tie, sina va hinokaria gamu sa nada Baṅara Zisu Karisito, sa Baṅara lavata. ² Be nuquru mae pa mia vinarigara si keke tie sapu pokopoko valeana, meke riṅiriṅi qolo, meke nuquru mae tugo si keke tie malamalanana sapu koadi meke luluradi nana poko. ³ Meke be keke koa gamu si va kamo valeania sa tie pu pokopoko valeana, meke zama koasa, “Mae tani mamu habotu valeana,” gua. Ba koasa tie malamalanana si zama guahe si asa, “Turu paki vasina, babe habotu pa hatara tani, pa kapa nenequ,” gua. ⁴ Ego, be gua asa si toka kale si gamu, sina va lavatia gamu si keke meke doṅo va karia si keke. Meke vari vilasi telemia pa vari korapa mia si gamu koari na mia binalabala seadi.

⁵ Kasa tasiq̄u ta tatarue mia, mi va avoso mae au! Ele vizati tu Tamasa sari na tie malamalanadi pa kasia popoa hie, pude koa

tagotago pa rinanerane, meke pude tagoa sa Binaṅara Tanisa, sapu ele va tataru nia Sa koa rini pu tataru nia sa Tamasa. ⁶ Ba ṅoṅovali gamu sari na tie malamalaṅadi. Vegua, lopu sari na tie tagotago tu si va tasuna gamu, meke turana lani gamu pa vinari pitui? ⁷ Lopu arini tu na zama ṅoṅovala ia sa pozapoza arilaena te Karisito sapu ta pozae nia gamu?

⁸ Be va tabea gamu sa Tinarae arilaena sapu koa pa Kinubekubere Hope sapu guahe: “Mu tataru nia sa turaṅamu, gua sapu tataru pule nigo si agoi,” gua, si tavete valeana mia si gamu.* ⁹ Ba be toka kale si gamu koari na tie, si sea tugo si gamu. Meke zutu gamu sa Tinarae te Tamasa sapu na tie seke tinarae si gamu. ¹⁰ Ura asa sapu kopu nia sa doduruna sa Tinarae ba sekea si keke tinarae, si ele sea beto ni tugo sa sari doduru. ¹¹ Ura zama sa Tamasa, “Meke mu barabarata.” Meke zama gua tugo he si Asa, “Meke mu variva mate,” gua. Ke be lopu barabarata si goi, ba na va mate tie mo, si na tie seke Tinarae te Tamasa tugo si goi.* ¹² Ke mu zama nia mamu tavetia, pude guana tie ta pitu mia koasa tinarae te Karisito sapu vata rupaha gita. ¹³ Ura loke tataru na tinaleosae si koa pa vinaripitui te Tamasa, koasa tie sapu lopu va vura ia sa tataru na tinaleosae. Ba sa tataru na tinaleosae si mataqara hola nia sa vinaripitui.

Rinaṅerane meke na Tinavete

---

* 2:8 Liv 19:18   * 2:11 Ekd 20:13-14; Diut 5:17-18

¹⁴ Kasa tasiq̄u, lopu arilaena, be zama si keke tie, “Na tie raneranequ si rau,” gua. Ba be lopu vata dogoro nia sa pa tinavete sa nana rinaerane, si lopu boka harupia sa rinaerane sana si asa. ¹⁵ Meke be keke tasimia koe Karisito si malaṅa meke loke nana poko na ginani, ¹⁶ meke be keke koa gamu si zama koasa, “La mua tu, kote leana mua mo si goi, mamu koa valeana, na henahena valeana,” gua; ba be lopu poni nia sa si keketona sapu ta hivae koasa tinina, si namu loke laena sa nana tinokae. ¹⁷ Meke kekenoṅo gua tugo asa sa rinaerane sapu be telena mo, meke loke nana tinavete, si matena mo sa rinaerane asa.

¹⁸ Ba kote zama si keke tie, “Keke tie si ranerane, meke keke tie si tavetavete.” Ba sa qua inolana si, “Mu va dogoro nau sa mua rinaerane, be loke mua tinavete. Meke arau ba, maqu va dogoro nigo sa qua rinaerane koari na qua tinavete.” ¹⁹ Vegua, va hinokaria tugo goi sapu keke mo sa Tamasa? Ego, sari na tomate kaleadi ba va hinokaria tugo, meke neneqara na matagutu si arini.

²⁰ Na tie duvili si goi! Hie sa vina sosodena sapu sa rinaerane pu loke nana tinavete si loke laena. ²¹ E Ebarahami sa tamada, si lulia sa sa hiniva te Tamasa, pude va vukivukihi la nia koa Sa pa hope se Aisake sa tuna. Ke pa nana tinavete si ta pozae na tie tonoto koe Tamasa si asa.* ²² Ego, dogoria goi sapu sa nana rinaerane meke nana tinavete si tavetavete varigara, meke tava gorevura sa nana rinaerane koari nana

---

* **2:21** Zen 22:1-14

tinavete. ²³ Meke tava gorevura valeana sa Kinubekubere Hope, sapu zama guahe: “Va hinokaria Ebarahami sa Tamasa, meke koasa nana rinaṇeraṇe si ta pozae tie toṇoto koe Tamasa si asa.” Meke poza nia Nana baere tugo Tamasa si asa.* ²⁴ Ke dogoria goi sapu pa tinavete tugo si ta pozae na tie toṇoto koe Tamasa sa tie, ba lopu koasa rinaṇeraṇe mo telena.

²⁵ Gua tugo asa se Rehabi sa maḡota, sapu ta pozae na tie toṇoto tugo koe Tamasa, sina va kamoi sa sari na tie piko, meke garunu pule lani sa si arini pa keke votiki sirana.* ²⁶ Gua asa, ke sa rinaṇeraṇe sapu loke nana tinavete si matena, si gua tugo sa tini sapu loke maḡomaḡona si matena.

3

Sa Mea

¹ Kasa tasiḡu, leana be lopu soku gamu si kote hiva pude na titisa koari na zinama te Tamasa. Ura na gilania gita sapu gami na titisa, si ta pitu koe Tamasa hola ni sari kaiḡa tie pule. ² Ura gita doduru mo si hoke tubarae ni gita pa soku sirana. Ba be lopu hite tavete va sea si keke tie, koari nana zinama, si na tie toṇotona tugo si asa, meke boka kopu pule nia pa doduruna sa nana tinoa. ³ Pana hiva nia gita sa hose pude va tabe gita, gua, si vekoa gita pa nuzuna si keke aeana hite, pude boka va ene la ia gita si asa, vasina pu hiva nia gita. ⁴ Doṇo la koasa vaka sapu nomana

---

* **2:23** Zen 15:6; 2 Koron 20:7; Ais 41:8   * **2:25** Zos 2:1-21

hola meke tepe pa givusu ninira, ba boka va kekeria mo keke kalaha hitekena si asa, meke la vasina pu hiva nia sa tie kopu kalaha pude la. ⁵ Ke gua tugo asa sa mea, sapu hitekena mo, ba boka vahesi pule sisigiti nia si asa.

Sa nika hitekena si boka sulu betoa sa sa hiqohiqo lavata. ⁶ Sa mea si kekeṇoṇo gua tugo na nika, meke soku hola sari na tinavete kaleadi sapu evaṇi sa. Keke kukuru tinida si asa, sapu turana va sea ia na va kaleania sa doduruna sa tini, meke sa tinoa tanisa tie, koasa kinaleana sapu mae guana koasa nika pa Heli. ⁷ Ura doduru kurukuru name, na kurukuru tapuru, na noki, meke na igana pa kolo, si boka tava manavasa, meke ele tava manavasa tugo pa tie. ⁸ Ba sa mea si loke tie boka va manavasia. Kaleana hola meke lopu boka tava manavasa pa tie, meke variva mate hola si asa. ⁹ Koasa mea si hoke vahesia gita sa Baṇara sa Tamada. Meke hoke zama va kaleana la nia tugo gita pa tie, sapu tava podaka pa kinehana sa Tamasa.* ¹⁰ Sari na zinama vinahesi meke kaleadi, si vura mae gua mo pa keke nuzu. Ke kasa tasiq, lopu ta hivae pude ta evaṇa saripu gua hire. ¹¹ Ura lopu boka keke gua vura mae pa keke bukaha sa kolo lomos, meke sa kolo hokara. ¹² Ke kasa tasiq, sa huda piqi si lopu boka vua olive, meke sa huda qurepi si lopu boka vua piqi. Meke loke bukaha kolo hokara si va vura ia sa kolo lomos.

Sa Ginilagilana Lohina pu Maena koe Tamasa

¹³ Asa sapu tumatumae na gilae koa gamu si mani vata dogoro nia si asa pa nana tinoa

---

* **3:9** Zen 1:26

leana meke pa tinavete leana, sapu ta tavete pa korapa vina pepekae sapu vurana pa korapa ginilagilana lohina. ¹⁴ Ba be koa nana pa korapa bulomia sa kinonokono, na binugoro meke na pinuhi, si mi lopu vahesi puleni gamu, meke lopu kokoha pude va paeria sa hinokara. ¹⁵ Arini pu tavete va sea gua sara si hoke poza puleni na tie gilagilana, gua sarini, ba sari ginilagilana gugua arini si lopu gore mae guadi pa Mañauru, ba tanisa kasia popoa mo, loke dia pinamaña koe Tamasa, ba tadi na tomate kaleadi mo si arini. ¹⁶ Vasina pu koa sa kinonokono meke na pinuhi, si koa nana tugo sa vinari paqahi meke sari doduru kinaleadi. ¹⁷ Ba sa ginilagilana lohina sapu gorena mae gua pa Mañauru, kekenu si via; meke bule, na ñoño, va pepekae, variva tukana hola, meke ta dogoro koari na tinavete leadi, meke lopu toka kale, meke loke sinekesekei si koa koa sa. ¹⁸ Sari na tie va bulebule, saripu lelete pa binule, si kaqu paketi tugo rini sari na vuana sa tinonoto.

4

Lopu Tataru Sisigiti nia sa Kasia Popoa

¹ Gilania mia gamu sapu sari doduru mia vinari kanai na vinari tokei pa vari korapa mia gamu, si mae guadi mo koari na mia inokoro seadi, saripu korapa varipera pa korapa bulomia. ² Okoro nia gamu si keketona, ba lopu boka vagia gamu, ke hiva va mate tie si gamu. Noma hola latu sa mia inokoro pude vagi tinitona, ba lopu boka vagi tugo gamu, ke varitokei na variperai

mo si gamu. Lopu boka vagia gamu sapu gua okoro nia gamu, ura lopu tepa ia gamu koe Tamasa si asa. ³ Totoso tepa si gamu koe Tamasa si lopu vagia tu gamu. Ura na lopu leadi sari na mia tinepa, sina hiva qetu eke ni mo gamu telemia sari na tinitona pu tepai gamu. ⁴ Lopu soto va nabu koe Tamasa si gamu! Vegua, lopu gilania tu gamu sapu be okoro sigiti nia gamu sa kasia popoa, si va kana puleni gamu koe Tamasa si gamu? Asa sapu okoro nia sa kasia popoa, si vata evanae pule nia na kana te Tamasa si asa. ⁵ Meke mi balabala sea ia sapu lopu hinokara sa Kinubekubere Hope, sapu zama guahe: “Sa maqomaqoda sapu vekoa Tamasa koa gita, si okoro sisigiti nia Sa pude tava madida koa Sa,” gua. ⁶ Ba sa tataru lopu ta nana kamona si va mae ia Tamasa koa gita. Gua tugo sapu zama nia sa Kinubekubere Hope hie: “Kana! Tamasa saripu vahesi pule ni, ba va mae ia Sa sa tataru lopu ta nana kamona koa rini pu va pepekae pule ni.”*

⁷ Ke, mi va tabea sa Tamasa, mi turu va nabu, mamu kana ia sa devolo sapu se Setani, meke kote goveteni gamu sa. ⁸ Mi tata mae koe Tamasa, meke kote tata mae koa gamu si Asa. Mi va via i limamia gamu na tie kaleamia! Mamu va via i sari bulomia gamu na tie ruarabeke! ⁹ Mi talotana na kabo ni gamu sari na mia sinea. Gamu pu hegere si mi kabo, meke gamu pu koa qetuetu si mi balabala mamata. ¹⁰ Mi va pepekae puleni gamu pa kenuna sa Tamasa, meke kote va lavata gamu Sa.

---

* 4:6 ZT 3:34

Mu Lopu Pitua sa Turanamu koe Karisito

¹¹ Kasa tasiq̄u, mi lopu vari zama va kaleani. Asa sapu zama va kaleania, babe pitua sa tasina koe Karisito, si zama va kaleania mo sa sa Tinarae te Tamasa meke pitua sa si asa. Be pitua goi sa Tinarae, si lopu va tabea goi si asa, ba na pitua mo goi si asa. ¹² Ba e Tamasa mo sa Tie Varipitui. Asa mo ponini gita sa Tinarae. Asa mo telena si boka harupu tie meke huhuara. Ba esei si goi sana sapu pitua sa turanamu?

Mu Lopu Vaheſi Pule nigo

¹³ Ego, mi va avoso mae tu ba gamu pu zama guahe: “Ninoroi babe vugo si kote la si gami pa keke vasileana nomana, meke kote koa keke vuaheni vasina, pude holuholu, meke vagi va soku poata,” gua.* ¹⁴ Ba lopu hite gilania gamu sapu gua kote ta evaṅa pa koivugona. Kekeṅoṅo gua tugo mo na rovu si gamu sapu vura mae, meke lopu sana murimuri taloa. ¹⁵ Ba gua tu he si mamu zama nia gamu: “Be na hiniva te Tamasa, meke be toa si gami, si kote boka tavetia gami sapu hiera babe hoira,” gua. ¹⁶ Ba kamahire si va lavata sisigiti puleni gamu mo pa bulomia, meke tozi tugo gamu sari na mia vinaheſi pule, ba doduru vinaheſi pule si lopu leadi. ¹⁷ Ego, sa tie sapu gilania nana sa lineana sapu garo pude tavetia, ba lopu tavetia sa, si tavete va sea tugo si asa.

5

Vina Balau koari na Tie Tagotago

---

* 4:13 TTA 27:1

¹ Mi va avoso mae gamu na tie tagotago. Mi kabo na kabo alili va ululae, ura sa tinasuna si korapa mae koa gamu. ² Sari mia tinagotago si ele popozu palae, meke sari mia poko si ele gani betoi na kikiti.* ³ Sari mia qolo na siliva saripu tagoi gamu, si ele nara beto. Meke sa nara hie si kote na vina sosodedi rina mia sinea, meke va kaleani sari na mia tinoa, meke turana lani gamu pa nika koa holana. Ura ele va omuni gamu sari mia tinagotago soti koari na rane mumudi hire. ⁴ Dotu, lopu tabari gamu sari na tie tavetavete saripu pakepakete koari na mia linetelete pa mia inuma. Avoso la i sari na dia ninominomi! Sari na dia zinama si ele ta avoso koasa Baṅara Tadi na Qeto Minate.* ⁵ Koari na mia tinoa pa popoa pepeso si koa valearanei, meke va qetu puleni gamu koari na mia tinagotago sokudi si gamu. Va nobonoboko puleni gamu gua rina kurukuru nobokodi, osolae kamo sa rane vina mate mia. ⁶ Ele zutui meke va matei gamu sari na tie toṅoto, saripu lopu kana gamu, meke lopu govete ni sari na mia ṅinovaṅovala.

Sa Niṅoṅo na Vinaravara

⁷ Kasa tasiqū, mi aqa va ṅoṅo, osolae kamo sa pinule mae tanisa Baṅara. Dotu, sa tie lelete, hoke aqa valeana nia sa sa totoṅo vua valeana tadi na linetelete pa pepeso. Hoke aqa va ṅoṅo nia tugo sa sa ruku pa nana totoṅo. ⁸ Ke mi aqa va ṅoṅo gua tugo asa si gamu, mi va ṅiṅirai sari bulomia. Ura sa rane sapu kote pule mae ia sa Baṅara si tata kamo mo. ⁹ Kasa tasiqū, mi lopu

---

* 5:2 Mt 6:19 * 5:4 Diut 24:14-15

vari qumiqumi, pude mi lopu ta zutu koe Tamasa si gamu. Sa tie varipitui si ele va namanama, meke lopu sana kote mae mo si Asa. ¹⁰ Kasa tasiqū, mi balabala i sari na poropita pu ele tarae nia sa inavosona sa Baṇara. Na kineha leana tanisa inaqa va ṇoṇo pa korapa ṇinovaṇovala tadi na kana si arini. ¹¹ Poza ni tie qetuqetudi gita sari na tie arini, sina koa va nabu si arini pa totošo tinasuna. Ele avoso nia mia mo gamu sa tinoa va ṇoṇo te Zobi, meke gilania mia mo sapu gua ta evaṇa koa sa pa vinabetona. Ura na lopu ta ṇana kamona sa tataru variva tukana tanisa Tamasa.*

¹² Ba kasa tasiqū, hiera si arilaena hola. Pana tavetia goi si keke mua vina tatara, si mu lopu tokotokoro. Lopu zama tokotokoro koa sa Maṇauru, babe pa pepeso, babe koa keke toṇa pule. Ba mamu zama gua mo hie: “Uve,” mu gua mo, babe “Lokari,” mu gua mo. Be lopu gua asa, si kote ta zutu koe Tamasa si goi.*

¹³ Be keke koa gamu si koa tasuna, si mani varavara la koe Tamasa. Meke be keke koa gamu si qetuqetu, si mani kera vahesia sa Tamasa. ¹⁴ Be keke koa gamu si mohu, si mani tioki sari na koimata pa ekelesia pude di varavara nia, meke ṇuzapa nia oela pa korapa pozana sa Baṇara.* ¹⁵ Be va hinokara valeania rina koimata, sapu kote ta salaṇa koe Tamasa si asa, si kote magogoso tugo sa tie mohona, meke kote va tavulalania Tamasa. Meke be tavete va sea si asa, si kote taleoso ni Tamasa sari nana sinea. ¹⁶ Gua

* **5:11** Job 1:21-22, 2:10; Sam 103:8 * **5:12** Mt 5:34-37 * **5:14** Mk 6:13

asa, ke mi vari helahelae ni sari na mia sinea, mamu varivari tokae pa vinaravara, pude mi ta salana koe Tamasa si gamu. Sa vinaravara tanisa tie toŋoto si koa ia na niniranira pude vagia sa tinokae koe Tamasa. ¹⁷ E Ilaiza si keke tie gua mo gita, meke varavara va ninira nia sa si pude lopu ruku pa korapana neta vuaheni onomo sidara, meke lopu ruku tugo sa popoa.* ¹⁸ Ba sipu tepa pulea Ilaiza sa ruku, si hoqa gana mo sa ruku lavata, ke toqolo pule mo sari na linetelete.*

¹⁹ Kasa tasiq, be ilolae taloa koasa hinokara si keke koa gamu, meke be keke tie si la turana pule mae nia si asa, ²⁰ si mi balabala ia sapu guahe: Asa sapu va kekere pulea koasa nana tinavete sea sa tie asa, si kote harupia sa sa tie sea sana koasa vina kilasa pu koa hola ninae rane. Meke kote vagia sa sa tinaleosae koe Tamasa koari nana sinea sokudi.*

---

* **5:17** 1 Baṅ 17:1, 18:1   * **5:18** 1 Baṅ 18:42-45   * **5:20** ZT
10:12; 1 Pit 4:8

Buka Hope
The Holy Bible in the Roviana language of the
Solomon Islands
Buk Baibel long langguis Roviana long Solomon
Islands

copyright © 2016 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Roviana

Translation by: SITAG

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2017-11-06

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 30 Nov 2021

2a5324ac-61e8-5e5b-b226-f3d15850d7c5